

Pásztor Anna A és B oldala

Tanca Norbert rendező az Álmatlan című filmről

Az Anna and the Barbies zenekar véletlen és félig véletlen találkozások eredményeképpen ezer szállal kötődik Nagyváradhoz. A zenekar menedzsere, Dénes Adél a váradi Moszkva kultúrkocsmában volt rendezvényszervező, ott ismerkedett meg az együttessel, és ennek a találkozóknak a folyománya, hogy ma már a zenekar menedzsere. Az együttes a Fővárosi Nagycirkuszban 2016 novemberében szervezett nagyszabású lemezbemutató koncertjét az a Szabó K. István rendezte, aki több évig volt a nagyváradi Szigligeti Színház prózai társulatának művészeti igazgatója. És, mint nem kis meglepetésünkre kiderült, a koncert kapcsán készült film, az *Álmatlan* egyik rendezője is egy váradi fiatalember, Tanca Norbert. Vele beszélgettünk.

– Nagyváradi születésű vagyok, itt laktam 12 éves koromig. Ősgenerációs adys vagyok, édesanyám is az Adyba járt, nagyapám az Adyban tanított. 2002–2003-ban mentünk át Magyarországra édesanyámmal. Úgy alakult, hogy mindig olyan közegbe kerültem, hogy vagy zenészekkel voltam együtt sokáig, vagy képzőművészek voltak a baráti körömben, így bontakozott ki az, hogy mi lesz majd, ami engem hosszú távon érdekel. Magyarországon elkezdtünk egy online zenei híroldalt vinni, ami mindenféle underground zenével foglalkozott, ez volt a *gettoradio.hu*, amit később néhány szerkesztővel átdolgoztunk egy *Blazing Magazine* nevű kiadvánnyá, ami négy számot ért meg. A későbbiekben eldöntöttem, hogy dokumentumfilm szakon szeretnék továbbtanulni. Magyarországon erre több lehetőségem is volt, végül a BKF-en (*Budapesti Kommunikációs Főiskola – szerk. megj.*), amit Kepes András vezetett akkoriban, kommunikáció alapszakon specializálódtam elektronikus médiára. Nagyon sok órát hallgattam Vágvölgyi Andrásnál, Németh Pirosnál és a magyar szakma más legendáinál. Úgy kerülünk később vissza Nagyváradra, hogy egy fiatalkori magyarországi barátomnak az édesapja a Kispál és a Borz

dobosa volt nyolc évig. Mivel én hip-hop előadókkal és mindenféle zenészekkel készítettem épp mozgóképes riportsorozatot, felmerült, hogy megpróbálnánk ebből egy tévéjáték hosszúságú dokumentumfilmet készíteni, ami 50-55 perc. Ezt megpályáztuk a Mecenatúránál Muhi András irodáján keresztül, majd ezzel párhuzamosan elkezdtünk videoklipeket, arculati elemeket gyártani zenekaroknak, így kezdtük felépíteni a szolgáltatási körünket. És pont amikor itt jártunk Nagyváradon, a Moszkvában, akkor ismertem meg Dénes Adélt; ő később, az Anna and the Barbies váradi koncertjét követően, miután Budapestre költözött, ennek a produkciónak a menedzsere lett. Mivel ő emlékezett arra, hogy mi mivel foglalkozunk, már Budapesten jutott eszébe, hogy milyen jó lenne, ha ezt a cirkuszi nagykoncertet valamilyen formátumban elkészítenénk. Nekik az volt az alapötletük, hogy legyen ebből egy rendhagyó koncertfilm. A film rendezőjével, kollégámmal, Porkoláb Norberttel úgy láttuk, ahogy haladtunk a munkával, és az első vágatokat megmutattuk Annáéknak, akik nagyon jól reagáltak a mi stílusunkra, hogy mi lenne, ha ebből egy egyedülálló termék lenne a magyar és a közép-európai filmpiacon. Ennek nem igazán van

hagyománya ebben a régióban, se Magyarországon, se Erdélyben, se Románia területén, de még Nyugat-Európában is kevésbé. Ez egy olyan szerzői dokumentumfilmes megközelítés, amit a nagyobb, világszintű ismertségű zenekarok akkor rendelnek meg maguknak, amikor már van mögöttük némi szárazanyag-tartalom, ami valamilyen tényfeltárást, okfejtést vagy másféle dokumentarista megközelítést már megenged. A munka felénél járva elkezdjük azt nézni, hogyan lehetne ezt a filmet dramaturgiailag úgy felépíteni, hogy akár jobban bele lehessen csempészni Pásztor Anna alkotói személyét – tehát nemcsak a színpadi jelenlétét, hanem a belső gondolatvilági asszociációit, amelyeket ő nem feltétlenül hoz felszínre, vagy épp teljesen más képet mutat magáról a médiában. Ezzel gyakorlatilag egy A és egy B oldalt szerettünk volna képezni Annáról, amihez ő mindig tudott asszisztálni.

– *Hogyan készült a film?*

– Vannak a koncertrészekre épülő, különböző módon editált, vizuálisan és digitális alkotóművészeti technikákkal módo-

sított, megvágott számok, amelyekhez készülték szabványinterjúk, ezek egy bizonyos ponton kulminálnak, ebből még jobban megismerjük azt, hogyan vannak felosztva az erőviszonyok meg a szerepkörök ebben a zenekarban. Erre épül Anna személyiségének a tükré, ami egy szabad asszociációs játék volt. Bezártuk Annát egy süketszobába másfél órára, hogy adott szavakra, képekre vagy a benne lévő feszültségekre reagáljon, és kötetlenül tudjon erről beszélni. Az utolsó részben ezeket az asszociációkat összefűztük filmetűdökre. És ez a produkció annyira sokszínű, hogy megengedte, a megsokszoroztnál elrugaszkodottabb módon közelítsük meg. Annáéknak nagyon tetszett, gyakorlatilag közösen írtuk meg ezeknek a korábban említett

asszociatív részeknek a vázlatait, hogy hogyan nézzen ki, hová akarunk vele menni és kinek szánjuk. De ha elkészül egy ilyen anyagod, akkor rájössz arra, hogy ennek a közönsége nagyon be van határolva. Nekünk a forgalmazónk azt mondta: ha gyártasz egy filmet, az az alapvető folyamat, de hogy utána mihez kezdesz vele, hová küldöd, főleg, ha nem fesztiválfilm, az már egy másik kérdés. Kellett találni egy forgalmazót, de ezzel szerencsénk volt, mert a Vertigo Media pont olyan filmeket forgalmaz, amelyek közönségfilmek, fesztiválfilmek, szerzői filmek, szóval nagyon finoman válogatott katalógusuk van. Ők fogadták be az *Álmatlant*. Aztán úgy alakult, hogy Magyarország legtöbb művészmozijában, de multiplexekben is játszottuk, egészen június 6-ig.

– Arra van esély, hogy Romániában is láthassuk a filmet? Egyáltalán, való ez a film multiplexbe?

– Olyan szempontból igen, hogy a hang digitális utómunka része 5.1-es, vagyis ál-5.1-es, ami azt jelenti, hogy egy 2.0-sztereót osztunk szét 5.1 csatornára, a rögzítési technika pedig szintén olyan, hogy gyakorlatilag bármilyen mozi-vásznon vissza lehet nézni. Próbáltunk erdélyi forgalmazókat keresni, nem nagy sikerrel. Alapvetően azért más ez a film, mert a dokumentumfilm eleve nehéz műfaj, de ha már ezt úgy csinálod meg, hogy van egy meglévő rajongói bázis, amire tudod építeni a termékedet, akkor már könnyebben tudod vinni ide-oda. Annáékkal javarészt akkor tudtunk

dolgokat megbeszélni, amikor együtt utaztunk a turnébuszokban, vagy éppen Adél lakásán találkoztunk. Azt látom, egyébként nekik van közönségük nemcsak Erdélyben, hanem akár Felvidéken és máshol is, szóval a történelmi Magyarország területén ezt a zenekart ismerik. Ehhez társul egy olyan személyiség, aki meggyőző olyanok számára is, akik ettől alapvetően elzárkóznának. Annában ez az érdekes: valamiért az emberek annyira közel tudják engedni magukhoz azt, amit csinál, hogy végül még annak is szimpatikus lesz, akinek ez nem áll közel a szívéhez.

– Egyébként nem is technikai megfontolásból, hanem inkább a közönség szempontjából tettem fel a kérdést, hogy mennyire pláza- vagy multiplex-film ez. Az utóbbi időben voltak olyan törekvések, hogy alternatív terekben vetítettek magyar filmeket, ahol a közönség elvárásai is mások voltak. Nem föltétlenül a Valami Amerika 2-re számítottak.

– Én azt mondom, ez a film azért értelmezhető mindenki számára, mert olyan zsánerek alakítják a piacképességét, amelyek univerzálisan értelmezhető kódok bárhol. Felirattal is elkészítettük fesztiválkópiaként, és ha a világ másik felén ez egy működőképes dolog, akkor nem hiszem, hogy pont a magyar közönség számára ne lenne az. Másrészt a Los Angeles-i Magyar Filmfesztiválra épp most jutottunk be vele. Más kérdés, hogy a mozivetítésen kívül még mi a tere a filmnek. Bármi lehet a tere. Ez egy szórakoztató film, nem egy klasszikus, beszélő fejek jellegű anyag, hanem egy mindenkit szórakoztatni tudó film. Mi ezt bárhol, bármilyen alternatív módon be tudjuk mutatni, ha adottak a keretek.

– *Innovatív alkotásról van szó tehát. Mit gondolsz, a továbbiakban fogsz még hasonlót készíteni?*

– Persze.

– *Mi kell ahhoz, hogy még egy ilyen megszülessen?*

– Először is egy múzsa, egy jó alany. Ez történetmesélés. Ha valamiben meglátod, számodra ez miért lehet jó csomag. Anna is elmondja a filmben, hogy ha csak folyamatosan teszed, teszed, de nincs egy csomag, amit letegyél a végén, akkor onnantól ez üres fogalom. Viszont egy ilyen filmhez olyan csomag kell, aminek van tartalma. Vagyis kell egy ilyen jellegű főhős, akire tudsz építeni egy történetet, és rajta keresztül tudsz reflektálni az őt körülvevő személyekre. A technikai lehetőségek végtelenek, de egy ilyen filmhez tartalom kell.

– *Jelenleg látsz még ilyen figurát a magyar zenei színtéren?*

– Az elmúlt télen dolgoztunk például Tóth Verával, az a munka még alakulóban van, de teljesen más megközelítés. Hozzánk tartozik még egy csomó énekesnő, például Galambos Dorina, aki most menő rockzenekart csinál, vele decemberben is volt egy turnéállomásunk itt a Moszkvában. Szerintem sok lehetőség van mind a román, mind a magyar zenei piacon. Ahhoz, hogy valaki ilyen filmet készítsen, igazából az kell, hogy a személy vagy zenekar, akiről, amiről szól, nem egy PR-termék, hanem a személyi-

sége is fel legyen készülve arra, hogy egy ilyen tartalmat ki tudjon magából hozni. Valódi rocksztárok már nincsenek Európában. Az nem rocksztár, akivel együtt utazol a négyes-hatoson. Azok, akiket mi ma rocksztárnak hívunk, írói-költői vénával és nagyon sokszínű világnézettel vannak megáldva. Most is csak azt tudom mondani tehát, hogy tartalom kell.

– *Hogyan tovább egy ilyen siker után?*

– A Savaria Filmfesztiválon legjobb dokumentumfilm kategóriában nyert a film, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság támogatásával jött létre. Ami azért érdekes, mert mint mondtam, ez egy független tartalom. És ebben a zsűriben olyan emberek is voltak, akik olyan filmeket készítettek, amelyek a magyar filmtörténetnek meghatározó részei, mint például Rofusz Ferenc vagy Koltai Gábor. Rofusz Ferenc azt mondta, azért szavazott az *Álmatlanra*, mert ez olyan friss megközelítés volt, ami nem jellemző ebben a régióban. Azzal, hogy te valamiben az első vagy, jár bizonyos rizikó is. De ez olyan folyamat, ami megkívánja, hogy kockáztass. Most, hogy az NMHH is elismerte a létjogosultságát a magyar médiapiacra, mi is nagyobb magabiztossággal megyünk neki a következő produkciónak, amit már eleve náluk pályáztunk meg. Az politikai témájú film lesz, a hortobágyi kényszerkitelepítéssel foglalkozik.

NAGY ORSOLYA